

POPOTOVANJE ŠTRKA SIMONA

KAZALO

VRNITEV IZ AFRIKE.....	3
AFRIŠKI OTROCI GREDU PO VODO (BURUNDI).....	5
IZSEKAVANJE GOZDA	8
PROBLEM ONESNAŽENOSTI S CO ₂	12
GRADNJA AVTOCESTE IN PROBLEM ŽABIC	15
SMETI NA GOZDNI JASI.....	18
RAZSVETLJAVA IN GOLOBI	22
ČEBELINE TEŽAVE	25
DOGODKI OB REKI	28
V PRIČAKOVANJU VRNITVE.....	31

VRNITEV IZ AFRIKE

Igrajo: štorklji Zara in Dora ter bralec

Scena: gnezdo na dimniku – slika

Bralec: Po dolgi zimi so se štorklje začele vračati z juga nazaj proti svojim gnezdrom. Tako sta se domov v Prekmurje vrnili tudi štorklji Zara in Dora.

Dve štorklji spita v svojem gnezdu. Posije sonce in ju prebudi. Štorklji se zehajoče pretegujeta in si maneta oči.

Štorklja Zara: Oh, kako lepo se je spet prebuditi doma v starem in toplem gnezdu.

Štorklja Dora: Jaaa, prav nič ne bom pogrešala vroče Afrike. Komaj sem čakala, da bo tu minila zima in se bomo lahko vrnile nazaj. Kajti letos se mi je pa resnično zdelo tako vroče in sušno.

Š. Dora (pogleda proti Zari, ki zamišljeno in odsotno pogleduje proti soncu): Kaj pa je? Ooooo, nekdo pa nekoga zelooooo pogreša? Nekoga, ki je ostal še v Afriki.

Š. Zara: Oh, ne draži me Dora, saj veš, da ni res.

Š. Dora (jo draži še naprej): Malo, čisto čisto malo, Zara?

Š. Zara: Čisto čisto maloooo ... si zadovoljna!?! (Reče odrezavo.)

Š. Dora (se nasmehne in objame Zaro): Sem. Ampak saj je obljubil, da ko si bo ogledal svet, bo priletel naravnost k tebi. Slišala sem vaju.

Š. Zara: O, ti lisica ti, prisluškovala si nama. Ja, res je obljubil. Toda saj ga poznaš, njegova radovednost nima meja, kdo ve, kdaj se bo vrnil.

Š. Dora: Prav gotovo ne bo dolgo zdržal brez tebe, verjemi. Kaj bo pa ... počel?

Š. Zara: Rekel je, da bo raziskoval in pomagal drugim. Se spomniš tiste suše ... in potem ... kot strela z jasnega hud deževen naliv. Mislila sem, da ga ne bo ne konca ne kraja.

Š. Dora pokima: Mhm.

Š. Zara: Simon mi je povedal, da je dežni naliv naredil tamkajšnjim prebivalcem ogromno škode. Povzročil je hude poplave in to v času, ko ljudje v tistih krajih v Afriki sploh ne pričakujejo dežja.

Š. Dora: Občutek imam, kot da se je svet postavil na glavo ... nič ni prav.

Š. Zara: Tudi jaz imam podoben občutek. Simon je rekel, da se to včasih ni dogajalo. V Afriki sta bili dve dobi, in sicer sušna doba in deževna doba. Ljudje so včasih vedeli,

kdaj se bo začela deževna doba. To so znali oceniti s pomočjo lune in cvetic. In takrat so posadili svoje pridelke, ki so do sušne dobe že obrodili sadove. Sedaj pa se dogaja, da je deževna doba krajša in tako pridelki sploh ne zmorejo zrasti. Sušna doba pa se daljša. In včasih se zgodijo še hudi nalivi. Zaradi vseh teh sprememb ljudje ne morejo pridelati dovolj hrane in vse več ljudi je lačnih. Simon mi je tudi rekel, da jim v sušni dobi zmanjkuje celo vode in jo morajo hoditi iskat kilometre daleč.

Š. Dora: In kaj bo raziskoval Simon?

Š. Zara: Simon pravi, da so za večino teh težav krivi ljudje po celem svetu. In zato bi rad raziskal, ali to drži, in jim svetoval, kako naj živijo drugače, da bi rešili ta naš svet.

Š. Dora (*hudomušno*): In »tvoj Simon« bo raziskoval zato, da bo rešil njih in svet?

Š. Zara (*jezno odvrne*): Jooooj, Dora, si pa res zabavna. To so resne stvari. In prav ponosna sem nanj, da ga zanima, kaj se dogaja okrog nas, in da želi pomagati.

Š. Dora: Oh, prav. Veš kaj, pustiva zdaj Simona, meni že prav pošteno kruli po želodcu. Tebi ne?

Š. Zara (*zasanjano pogleda proč od Dore*): Ob misli na Simona ... prav nič. (*Jo pogleda nazaj.*) Ha ha, pa sem te. Tudi jaz komaj čakam, da se najem svežih rib iz potoka. Pojdiva.

Bralec: Štorklji sta tako vsak dan pridno skrbeli za svoje gnezdo, se gredli na soncu in jedli sveže in zdrave ribe iz bližnjega potoka, njun ... oprostite, Zarin prijatelj Simon pa je imel med tem več kot prijetno potovanje.

AFRIŠKI OTROCI GREDO PO VODO (BURUNDI)

*SCENA: Otroci hodijo po vodo eden za drugim.
Na glavi nosijo rumene kantice. Najprej gre eden,
nato za njim drugi ... v rahlem presledku.*

Prileti štrk Simon in jih opazuje.

*Ko gre eden naprej, za njim priteče **deklica** in vpije: Počakaj me, greva skupaj. Ne poznam
še poti do vodnjaka.*

Deček Mulenga: Pridi, daj mi roko. Majhna si še, pomagal ti bom.

Deklica Nahimana: Hvala. Zelo si prijazen.

Deček Mulenga: Vem, da je pot zelo dolga in nazaj, ko boš nesla polno kantico vode,
boš zelo utrujena.

Deklica Nahimana: Kako pa veš, da je pot zelo dolga?

Deček Mulenga: Koliko si stara?

Deklica Nahimana: 8 let.

Deček Mulenga: Torej sem bil tudi toliko star kot ti, ko sem moral prvič sam po vodo.
Sedaj pa hodim že tretje leto. Toda ko sem bil še dojenček, sem bil z ruto privezan
na hrbtu svoje starejše sestre, ki me je čuvala in po tej poti hodila po vodo. Verjemi,
poznam vsak kotiček poti. Lahko bi jo prehodil z zaprtimi očmi. Zato se me pa le pridno
drži, da te ne izgubim po poti.

K njima se spusti **štrk Simon:** Pozdravljena, greste vsi otroci v šolo, ko vas je toliko?

Deček Mulenga: Ne, ne gremo v šolo. Nimamo časa. Po vodo gremo.

Štrk Simon: Toda prvo zajetje z vodo je pol dneva hoda daleč? *(Se začudi.)*

Deček Mulenga: Vem, že 3 leta hodim tja. In ne samo jaz. Vsi ti otroci iz vasi in še drugi.

Štrk Simon *(se začudi)*: 3 leta? Kaj v vasi nimate vode?

Deček Mulenga: Moji starši pravijo, da je voda le za bogate, tiste, ki živijo v središču
vasi. Oni imajo vodnjak, vendar naši starši ne zaslužijo dovolj, da bi jo hodili kupovat od
njih. Zato pošiljajo nas otroke, da jo hodimo iskat tako daleč. Bogati pa jo prodajajo tako
drago zato, ker jo bo zaradi vse daljših sušnih obdobji kmalu zmanjkalo tudi njim.

Štrk Simon: So starši kdaj pomislili, da bi imeli svoj vodnjak?

Deček Mulenga: Pomislili, seveda so pomislili. So že poskušali kopati, pa niso imeli sreče. Voda v teh predelih je zelo globoko in potrebovali bi boljše orodje, da bi se dokopali do nje.

Štrk Simon: Boljše orodje? To vam težko priskrbim, toda dalo bi se urediti tudi drugače. Pojdita nazaj z menoj v vas in mi pokažite, kje imajo bogati svoj vodnjak.

Deček Mulenga: Toda če prideva nazaj brez vode, bova kaznovana.

Štrk Simon: Ne bojta se, potrudit se bom, da ne bosta.

Pridejo do vodnjaka in ob njem stoji mož, ki ga straži.

Mož Anicet: Stojte! Najprej plačajte, potem pa lahko natočite.

Otroka pogledata štrka Simona, ki stopi naprej k možu.

Štrk Simon: Nismo prišli po vodo. Ta dva otroka sta mi samo pokazala pot do vas. Čigav je ta vodnjak?

Mož Anicet: Zakaj vas pa to utegne zanimati?

Štrk Simon: Ne boste verjeli, toda ta dva otroka sta nameravala pol dneva hoda daleč oditi po kantino vode. Zaradi tega dopoldne ne moreta hoditi v šolo in se popoldne igrati s svojimi prijatelji. Tukaj pri vas pa, kot vidim, je vaš vodnjak do vrha poln. Zato me zanima, čigav je vodnjak. Vode bi namreč lahko bilo za vse.

Mož Anicet: O, to pa že ne more iti tako. Le od kod si se vzel, da tako razmišljaš. Da bi jo zastonj dajali revežem iz obrobja vasi? Mi garamo in delamo, oni imajo dovolj časa, da gredo po vodo daleč stran.

Deček Mulenga: Nimamo časa, mi otroci bi morali hoditi v šolo, moji starši pa garajo in delajo na polju. Cele dneve obdelujejo polja in pridelujejo hrano, da lahko otroci jemo vsaj enkrat na dan. Sploh nas ne poznate.

Štrk Simon: In ker ves svoj čas namenjajo preživetju, se morajo otroci znajti večinoma po svoje. Izdelujejo si igrače, ki si jih ne morejo kupiti v trgovini. Toda skupaj s starši se veselijo življenja in se ne pritožujejo, ker imajo premalo igrač in sladkarij.

Štrk Simon: Imate kaj otrok?

Mož Anicet: Imam. Tri.

Štrk Simon: Bi jih vi poslali pol dneva hoda daleč po vodo?

Mož Anicet (*se malo zamisli ...*): Da mi jih požrejo divje zveri na poti? Nikakor.

Deklica Nahimana: Mislite, da nas naši starši pa kar tako z veseljem pustijo? Če bi mogli, bi šli sami, toda kot je rekel prej Mulenga, oni delajo na polju, da nas preživijo. In če nam zmanjka vode, otroci hitro zbolimo in dehidriramo.

Štrk Simon: Ste že videli te bolne žalostne obrazke, ki si ne morejo pomagati?

Štrk Simon: Res ne razumem, zakaj jim ne pomagate. Prav gotovo bi se lahko dogovorili za nižjo ceno. Lahko pa bi jim z vašimi orodji pomagali skopati vodnjak. Kaj menite?

Mož Anicet: Na nek način imaš prav. Dajta, natočita si vodo v vodnjaku in jo odnesita domov. Jaz pa se bom pogovoril z našim vodjem vasi.

Otroka: Najlepša vam hvala, dobri mož.

Štrk Simon: Veliko bi pomagali, če bi se lahko dogovorili in pomagali tem ljudem na obrobju vasi. Mnogim bi pomagali preživeti.

Mož Anicet: Kot sem rekel, potrudil se bom pregovoriti naše vaščane. Vidva pa od jutri najprej hodita v šolo, nato pa le še pridita, z veseljem vama bom dovolil natočiti vodo.

Štrk Simon: Hvala mož. Vidim, da je vaše srce dobro in da razumete stisko drugih. Zaupam vam, da se boste potrudili po najboljših močeh.

Mož Anicet: Ne bom vas razočaral.

Štrk Simon in otroka (*se poslovijo*): Hvala še enkrat in nasvidenje. (*Odidejo.*)

Deček Mulenga: Hvala ti, ker si nama pomagal. Morda bo pa le od sedaj naprej kaj drugače.

Štrk Simon: Ni za kaj. Povejta to domačim in jutri skupaj odidite v vas, da se pogovorite. Verjamem, da vam bo uspelo. Lepo se imejta in danes imata čas še za igro, ker sta se vrnila prej kot običajno. Jutri bosta šla pa lahko tudi v šolo. Srečno!

Deček in deklica: Srečno, štrk!

IZSEKAVANJE GOZDA

Scena: Gorila Izukanju, drugi gorili Somaii obira uške z glave, tretja gorila Aden pa leži v travi in je listje z drevesa.

Aden: Izukanju, izvoli še malo svežega listja, da si malo popestriš zajtrk.

Somai: Podaj še meni en šop, mi že tudi kruli po želodcu.

Aden ponudi obema in skupaj jedo listje.

Pride gorila **Mahamud:** Dobro jutro, sem vas ravno pri zajtrku zmotil. Oprostite mi. Dober tek.

Aden: Nič nas ne motiš, daj, prisedi. Dolgo te že ni bilo tod okoli.

Mahamud: Hvala. Ja, res je. Pred kratkim sem se skupaj s tropom preselil na drugo stran gozda in ni ravno blizu do vas. Imate srečo, da so tudi oni še daleč od vas.

Somai: O kom govoriš? Kdo je še daleč?

Mahamud: O delavcih, ki so nekega jutra prišli v naš gozd z ogromnimi kamioni in napravami, s katerimi so izruvali drevesa. Izsekali so najlepša in zdrava drevesa, na katerih je raslo sočno listje. Kot na teh tukaj (*pokaže na drevesa za šimpanzi*). Pohodili so vse rastlinje in s kosami posekali sadne grmičke.

Izukanju: In kaj se je zgodilo z vami?

Mahamud: Nekaj časa smo nemočni strmeli v dogajanje ... težko dojameš, da se ti vse to ruši pred očmi. Nato nam ni preostalo drugega, kot da smo se preselili daleč proč. Upamo, da se bo v tem času že našel kdo, ki jih bo ustavil in ne bodo prišli tja do nas.

Somai: In kako daleč so od nas?

Mahamud: Ne znam ti točno povedati, toda zaenkrat morda še niste v nevarnosti.

Prileti Štrk Simon.

Simon: Pozdravljene gorile, sem Simon in imam za vas eno vprašanje. Kaj se dogaja tam, za tem visokim drevjem? Ne zgleda ravno prijazno do narave.

Mahamud: Misliš delavce in stroje, ki uničujejo naš gozd, da bodo les uporabili v industriji?

Simon: Prav njih.

Izukanju (*zaskrbljeno*): So mar že blizu?

Simon: Preblizu. Ko bodo posekali ta tisoč let stara drevesa, boste lahko zaslišali grmenje teh strojev. In res, to se bo zgodilo prav kmalu. Ob tem se mi poraja misel, da delajo neznansko škodo vašemu gozdu. Imam prav?

Mahamud: Pa še kako imaš prav. Naš trop se je moral zaradi njih že izseliti povsem na drugo stran gozda. Imeli smo srečo, da smo našli prostor, kajti tudi gorile imamo svoje teritorije, v katere težko spustimo druge. Poleg tega pa ima ta gozd pomen za celoten planet. Kot denimo Amazonski.

Simon: In kakšen je ta pomen?

Mahamud: Vpliva na podnebje celotnega planeta, tudi tega, v katerem živiš ti, ko te ni v Afriki.

Simon: Tudi na tistega v Sloveniji, v prelepem Prekmurju?

Mahamud: Ne zameri mi, nimam pojma, kje je ta tvoja pokrajina, toda ja, če vpliva na ves svet, potem tudi na tisti tvoj prelepi košček.

Simon (*se zamisli*): Hmmm ...

Mahamud: Veš, naš gozd je tudi velik proizvajalec kisika in sposoben je shraniti ogromne količine CO₂. Ne razumem izobraženih ljudi, ki to vedo in s tem, ko izsekavajo ta gozd, delajo sebi največjo škodo. Po svetu se zaradi njih dogajajo hude naravne katastrofe – poplave, suše – ki ogrožajo številna življenja.

Simon: Videl sem vse to. Videl sem ljudi v Keniji in Somaliji, ki so se morali zaradi suše seliti v begunske kampe. Od vseh pa najbolj trpijo otroci. Umirajo od podhranjenosti, dehidriranosti ... res, težko je njihovo življenje.

Simon: In kam se boste odselili vi, ko bodo prišli do sem? (*Vpraša Izukanja.*)

Izukanju: O tem še nismo razmišljali, ker nam je o tem šele sedaj povedal Mahamud in ti Simon.

Aden: Kaj misliš, Simon, da se ne bo našel kdo, ki jim bo takšna ravnanja prepovedal?

Simon: Danes težko najdeš takšnega človeka, sploh če za tem stoji pohlep po dobičku in denarju. Toda pomagal sem že mnogim in če bo potrebno, se bom potrudil in stopil na vašo stran.

Somai: Boš res tako prijazen?

Zasliši se ropot kamiona. (Scena s podrtim drevjem in delovnimi stroji)

Mahamud: No, tako se je začelo tudi pri nas. Tole se ne bo dobro končalo.

Simon: Če se za vaš trop ni dobro končalo, Mahamud, se za tega tukaj mora. Dajmo, ali nas je kaj v hlačah, da stopimo tja do njih in jim povemo, kakšno škodo delajo?

Aden: Mene je. (*Reče pogumno.*)

Izukanju in Somai: Naju tudi!

Simon: Potem pa pojdimo! Pa takole se zmenimo ... bom jaz govoril, da jih ne bomo preveč zmedli.

Gorile: Zmenjeno!

Ob strojih stojita dva delavca in žagata podrto drevo. Živali pridejo do njiju. Simon jim pokaže, naj ugasneta žago.

Simon: Pozdravljena, kaj pomeni ta ropot?

Delavca: Ooo *(se odmakneta dva koraka nazaj ... se spogledata in odzdravita)*, pozdravljeni!

Delavec Jona: Drevesa izsekavava. Sploh ne veste, kakšno bogastvo se skriva v tem lesu. Naročnik ga bo drago prodal in postal bogat. Zato naju pustite delati, pogledjte, koliko dela imava. *(Skuša zagnati motorno žago, a ga Simon ustavi.)*

Simon: Da bo nekdo obogatel, bo tukaj v tem gozdu nekdo postal siromak. No, ne kar nekdo ... natančneje ... one *(pokaže na gorile)*. Davno pred vami so bile tukaj in če kdo pozna bogastvo tega gozda, so one. In one same so tudi bogastvo tega gozda. Živijo s tem gozdom v harmoniji in pomeni jim vir preživetja. Gozd jim daje hrano in zavetje. Gorile in druge živali spoštujejo njegove danosti in delajo z njimi preudarno. Za razliko od vas, ki delate škodo.

Delavec Jona: Toda naročnik ni omenjal, da bomo s tem koga oškodovali.

Simon: Trop goril Mahamuda se je moral preseliti na drugo stran gozda, da bodo preživel. Pregnali ste ga iz tistega severnega predela, kjer ste z delom pričeli pred pol leta. Morda niste opazili, toda v tem času so se iz bližnjih vasi začeli izseljevati tudi ljudje, ki tam živijo od nekdanj. Gozd, ki ste ga izsekali in les ki ste ga odpeljali, jih je močno prizadel. V gozdu so ljudje nabirali hrano ter rastlinje, iz katerega so izdelovali zdravila. V gozdu pa je tudi les, s katerim so si zgradili svoja bivališča in s katerim kuhajo. In vi ste jim vzeli vse. Pomislita, kot da bi pri vas zaprli supermarket in lekarno in trgovino z gradbenim materialom. In sečnja gozda povzroča erozijo prsti. Ko boste izsekali tole drevje na hribu, ki je pred nami, se bo vsul plaz zemlje in pod seboj porušil domovanja, ki si ga živali ustvarjajo, kot sem rekel, že dolga desetletja. In nedaleč od tod živijo tudi te gorile.

Delavec Dal Joni: Sem ti rekel, da so sledi goril, pa mi nisi verjel.

Delavec Jona Dalu: To zdaj ni pomembno. Pustiva zdaj to. Kdo bi se oziral nanje.

Simon: Če se lahko vmešam ... vama moram povedati, da je to še kako pomembno. Če bi se to zgodilo vama, da bi nekega dne, tebi nič meni nič prišli stroji in razkopali vajino posest, verjamem, da bi se vama zdelo močno pomembno. In z vsem znanjem, ki ga imata, bi hitro ukrepala. Poiskala bi si odvetnika, ki bi tožil tiste, ki vama povzročajo škodo.

Delavec Jona: Kaj pa misliš, da bi tebi nič meni nič dopustila, da bi izgubila prigarano lastnino?

Simon: Vidim, da sta bistra moža. Povejta mi, na koga naj se pa šimpanzi obrnejo, da bi zdaj tožili vaju, ki jim povzročata škodo. Gozd, ki ga pravkar uničujeta, je del narave, le ta pa je bila ustvarjena, da daje živalim prebivališča in možnost preživetja. In te živali so se iz vaših vasi in mest umaknile sem, da bi vsi živeli v miru in vas ne bi ogrožale. Mnoge med njimi so pravi strah in trepet teh predelov. In teh gozdov ni sem posadil vaš naročnik, da jih ima sedaj pravico izsekavati. To je vdor v njihov svet. Prav gotovo se da najti kakšno drugo rešitev.

Somai (reče Adenu): Sem vedela, da bo enkrat prišel nekdo, ki jih bo ustavil. Dobro mu gre.

Aden (reče Somai): Strinjam se s tabo. Ni od muh tale Simon.

Simon: Lahko nas poslikata in neseta vajinemu naročniku sliko, komu uničujeta gozd. Tega sicer ne dovolimo, toda, naredili bi izjemo, če bi bila vidva tako prijazna in predala sporočilo vajinemu naročniku o prenehanju izsekavanja tega gozda.

Delavec Dal: Si pa zviti, ni kaj. A ponosen sem nate, da si se pripravljen boriti. Priznati moram. Preden sem se lotil dela pri tem naročniku, sem življenje v teh gozdovih poznal le iz televizije. Rad sem jih pogledal. Toda, saj veš, zaslužek je zaslužek.

Simon: Vidiš, če ne boste sekali naprej, bo življenje v teh gozdovih živelo naprej in lahko ga bodo posneli. Predvajali ga bodo po televiziji in marsikaj se boste lahko naučili.

Delavec Jona: Prav imaš. Temu je res treba počasi narediti konec. Dal, za danes sva z delom končala. Pospraviva opremo in greva. Vam pa se opravičujeva, ker sva zmotila vaš mir. In ne zamerite nama, tudi midva morava nekako preživeti.

Simon: Vedel sem, da sta poštena moža. Hvala, ker sta si premislila. Tudi jaz sem ponosen na vajino odločitev in upam, da vama uspe prepričati naročnika. Lepo se imejta in srečno.

Delavca: Srečno!

Simon: Pojdimo!

Se obrnejo in odidejo. Tiho hodijo, nato pa Mahamud reče: Simon, hvala. Hvala, da si rešil moje prijatelje.

Simon: Hvala vam, ker ste šli z mano. Delavcema so se kar kolena malo zatresla, ko sta vas zagledala. In prav zaradi vas sta me resno jemala.

Somai: Si si potem tudi ti malček domišljjal da si gorila 😊 in ti je zato jezik tako pogumno tekkel?

Simon: Majčkeno več poguma sem pa res imel, kot če bi bil samo štrk 😊, toda tudi tega sem vesel, da sem štrk, da lahko zdaj poletim naprej ... novim dogodivščinam naproti. Lepo se imejte in vso srečo vam želim.

Gorile: Vso srečo tudi tebi. Pa hvala, najlepša še enkrat. Nasvidenje!

Simon: Nasvidenje.

PROBLEM ONESNAŽENOSTI S CO²

*SCENA: Otroci se igrajo na igrišču pred blokom.
Nad igriščem je terasa, na kateri je Martina,*

ki boleha za hudo astmo.

Martina sloni na ograji terase in gleda otroke, ki se igrajo na igralih. K igrišču prileti štrk Simon in jih opazuje. Ko pogled povzdigne proti terasi bloka, zagleda Martino. Poleti k njej.

Simon: Pozdravljena, jaz sem Simon, kaj pa ti tu kar sama? Zakaj se ne igraš s prijatelji?

Martina: O pozdravljen, jaz sem pa Martina. Ne smem se igrati.

Simon: Si kaj ušpičila in ti mama ne dovoli?

Martina: Oh ne, ne. Bolna sem.

Simon (*se malce odmakne*): Je nalezljivo?

Martina (*se nasmehne*): Si pa smešen, astma ni nalezljiva.

Simon: Astmo imaš? Kaj pa je to? In kako veš, da ni nalezljiva?

Martina: Ker vem. Tako mi je povedala zdravnica. Lahko hodim v šolo, a moram po njej takoj domov. Ne smem se pa igrati spodaj na igralih, ker ob naporu začnem težko dihati in moram vzeti zdravila. Če jih nimam, lahko doživim astmatski napad.

Simon: A tako se torej reče temu ... astma?! Slišal sem namreč, da veliko ljudi težko diha, predvsem zaradi tega onesnaženega zraka. Posebej v takšnih mestih, kjer so izsekali drevesa in naredili ceste do vsakega kotička. In tako so naredili prostor avtomobilom, motorjem in drugim vozilom, ki z izpušnimi plini onesnažujejo okolje. Pa je hudo?

Martina: Seveda je hudo. Le kdo se ne bi hotel igrati po pouku spodaj na igralih. Toda ko plezam na tobogan ali druga malo višja igrala, že začutim težko sapo in moram domov po zdravila. Imam tako razpršilo, ki sicer hitro pomaga, toda, saj veš, brez njega bi bilo še boljše.

Simon: Pa ti je zdravnica povedala, zakaj si zbolela?

Martina: Govorila je o tem kot ti. O onesnaženem zraku. Rodila sem se tukaj, v centru mesta in že od malega sem izpostavljena temu umazanemu zraku. To se je nabiralo v mojih pljučih in sedaj sem zbolela. Ravno ko so v šoli ugotovili, da odlično tečem in bi lahko hodila na tekmovanja. Pomisli, lahko bi bila najboljša ... zdaj pa so moje sanje splavale po vodi.

Simon: To mi pa sploh ni všeč. Res sem kar malo žalosten, ko takšne zgodbe slišim tudi

tukaj. V Afriki sicer astme ne poznajo, zelo dobro pa poznajo malarijo, ki jo prenašajo samice komarjev. In otroci morajo, tako kot ti, ostajati doma. Nekateri imajo možnost, da se pred komarji zaščitijo z mrežami, spet drugi ne. Tisti, ki jih dobijo, jih pogosto uporabijo za lovljenje rib, ker jim nihče ne pove, kako se jih uporablja in kako je njihova uporaba pomembna. In te bolezni, ki se imenuje malarija, je vse več in več. Veš, zaradi podnebnih sprememb, spremembe temperature in poplav se okuženi komarji, ki prenašajo to bolezen, širijo v višje ležeča območja vzhodne Afrike, Ruande, Zimbabveja, Kenije in Somalije. Tako je bolnih otrok v Afriki vse več. Okuženi komarji bodo zaradi višjih temperatur prišli tudi v Sredozemlje, kjer te bolezni že nekaj časa ne poznamo več.

(Pogleda Martino, ki žalostno posluša.) Heeej, pa saj ni vse tako slabo. Poslušaj, pokliči svoje prijatelje in naj pridejo k tebi na obisk. Lahko se kaj zabavnega igrate tudi na terasi ali pa v tvoji sobi.

Martina: Prav imaš, poklicala jih bom. Takoj se vrnem. *(Gre v stanovanje klicat po telefonu.)*

Simon: Uboga Martina. Sploh si ne morem predstavljati, da bi jaz imel astmo. Da kar naenkrat ne bi mogel več letati naokoli ... in bi moral cele dneve ždeti v svojem gnezdu. Uf, sploh pomisliti nočem na to. Ali pa še huje, da zaradi tega ne bi mogel v Afriko. Pot do tja je zelo naporna in dolga in zanjo moraš biti v dobri kondiciji. Še dobro, da me Zara čaka v Prekmurju, v vasici, kjer je zrak še čist in so okoli nje zeleni gozdovi. Tukaj pa tega močno manjka.

Pride Martina: Tako, poklicala sem Polono, Tejo, Roka in Žana. Obljubili so, da pridejo. In skupaj bomo najprej napisali domačo nalogo, potem pa se bomo do večera igrali.

Simon: Krasno, ti imaš res dobre prijatelje. Poslušaj, opazoval sem tisto tovarno tamle čez. *(Pokaže.)* Ali se iz nje ves čas kadi tak siv in umazan dim?

Martina: Ja, ves čas. Mami se včasih celo jezi, ker imamo vsa okna umazana od prahu, ki tudi prihaja iz tistega dimnika. Poglej naše rože. Tudi te so vse bolne, vsaj tako pravi mami.

POZVONI in Martina gre odpret. Pridejo vsi na teraso.

Simon: Pozdravljeni!

Martina: To je Simon. On mi je predlagal, da vas pokličem, da mi ne bo preveč dolgčas.

Simon: Hitro ste prišli.

Žan: Seveda, starši so nas pripeljali z avtomobili. Kdo ne bi bil hiter. Če bi prišel s kolesom, bi trajalo veliko dlje.

Simon: Vsi ste prišli z avtomobili ... vsak s svojim?

Polona: Seveda.

Simon: Lahko bi prosila starše, da poberejo še preostale tri in bi se pripeljali skupaj.

Polona: To res ne bi bil problem, ker smo skoraj sosedje, ampak nikoli se ne vozimo skupaj.

Rok: Razen ko se po šoli dogovorimo in gremo s kolesi v park.

Simon: Čeprav je malo dlje, bi tudi sedaj lahko prišli s kolesi. Veste, vaša prijateljica Martina ima astmo ravno zaradi tega, ker se ljudje namesto s kolesi preveč vozite z avtomobili. S tem onesnažujete okolje in potem ste bolni.

Teja: Res? Moja mami in oči imata vsak svoj avto in se tudi nikoli ne peljeta skupaj. Mami celo pravi, da ji tudi na misel ne pride, da bi se v službo peljala s kolesom. No, saj ga tudi nima.

Simon: Saj bi šla lahko tudi peš ali pa na avtobus?

Polona: Moj oče je šofer avtobusa in tudi on pravi tako. Pravi, da bi se ljudje lahko več vozili z avtobusom ali pa z vlakom. Tako pa je na cesti vsako jutro takšna gneča, da se komaj prerine iz avtobusne postaje na cesto.

Simon: Vidiš, tvoj oče razmišlja v pravi smeri. Toda morda ob tem pozablja, da če bi se ljudje več vozili z avtobusom, vlakom, kolesom ali če bi se vozili skupaj, bi s tem tudi manj onesnaževali okolje in tako ne bi bila samo manjša gneča na cesti, ampak bi dihali tudi čistejši zrak in bi bili veliko prijaznejši do naše Zemlje. Slišal sem, da se zaradi onesnaževanja zraka spreminja tudi podnebje na celem planetu in zato postaja vse bolj vroče, še posebej v Afriki so hude suše. Videl sem, da polja zaradi tega ne rodijo pridelkov, otroci so pogosto lačni, celo podhranjeni. Zaradi pomanjkanja in onesnažene vode so tudi dehidrirani in imajo pogosto hude črevesne bolezni. Res se mi zdi žalostno, da zaradi onesnaženega zraka otroci zbole vajo po celem svetu.

Polona: Ko me bo prišel iskat, mu bom vse to povedala.

Simon: Prav. In potem naslednjič lahko tudi vi pridete k Martini s kolesi. Čeprav bo trajalo malo dlje, bo pa bolj prijazno do narave.

Martina: Simon, kaj ko bi ti prinesel svoje gnezdo na tisti dimnik od tovarne in ga zamašil ... da se ne bi več kadilo iz njega ... ha ha ha.

Simon: To bi bil hec ... toda nekaj bo pa treba ukreniti zares, da ne boste kmalu vsi zboleli. To bi bila res ogromna škoda.

Žan: Dovolj klepetanja, domača naloga nas čaka, da se gremo potem lahko igrat.

Martina: Seveda, čisto sem pozabila nanjo. Simon, hvala, ker si me obiskal in ker ti ni vseeno zame.

Simon: Me je zelo veselilo, Martina. Upam, da ti bo kmalu bolje. Vi pa (*se obrne k otrokom*), ne pozabite se prihodnjič pripeljati s kolesi ali pa vsaj skupaj. Pa staršem tudi povejte, kako je bolje, da se vozijo v službo. Zdaj pa grem, da vam bo ostalo dovolj časa za domačo nalogo in igro. Lepo se imejte.

Vsi: Obljubimo. Srečno.

Martina: Pa hvala, Simon. Nasvidenje!

Žan: Zdaj pa domača naloga.

Gredo v stanovanje.

GRADNJA AVTOCESTE IN PROBLEM ŽABIC

Igrajo: žaba Jana, žaba Regica, štrk Simon, geodet Miha

*Prizor: srednja scena – cvetoči travnik,
stranski sceni - na vsaki strani dve močvirji in pri
vsakem močvirju žaba. Žabi se sončita na kamnu.*

Žaba Jana (*poskoči in pokliče Regico čez travnik*): Rega kvak, Regica, pridi k meni, dolgčas mi je.

Ž. Regica: Kaj bova pa počeli?

Ž. Jana: Lahko bi se skrivali v močvirju.

Ž. Regica: Imenitna ideja. Pridem. (*Regica poskoči.*): Rega kvaaaak ... (*in odskaklja do žabe Jane.*)

Ž. Regica: Boš ti prva mižala?

Ž. Jana: Lahko. Skrij se. Že štejem. (*Obrne se proč in začne šteti do deset.*)

Ž. Regica skoči v močvirje (za sceno močvirja) in se skrije. Ko ž. Jana prešteje do 10, jo začne iskati.

Ž. Jana: Le kje se skriva? (*Išče naokoli.*)

Ž. Regica pogleda iz močvirja.

Ž. Jana (*jo zagleda*): En, dva, tri - Regica.

V tistem pa pride mimo močvirja geodet Miha z merilcem v roki in se postavi na travnik. Začne meriti po travniku. Žaba Regica in žaba Jana se skrijeta v močvirje. Geodet si zapisuje izračune. K močvirju prileti Štrk Simon. Potrka po kamnu in iz vode pogleda žaba Jana.

Š. Simon: Dober dan žaba Jana, tako lep dan, ti pa še kar spiš?

Ž. Jana (*previdno reče*): Oh, kje pa. Skrivam se.

Š. Simon: In kdo miži?

Ž. Jana: Neee, Simon, ne igram se skrivalnic. Zares se skrivam. Poglej na travnik, nekdo je prišel in počne nekaj čudnega, kaj takega še nisem videla.

Iz močvirja pogleda še ž. Regica: Dober dan, Simon.

Š. Simon (*odzdravi*): Dober dan, Regica.

Š. Simon: In kaj mislita, da počne?

Ž. Jana in Regica: Pojma nimava. Prosim, vprašaj ga, medve nimava dovolj poguma.

Simon in žabi grejo do geodeta Miha.

Š. Simon: Dober dan, kaj delaš?

Geodet Miha: Dober dan. Izmeriti moram zemljo, ker bodo tu gradili avtocesto! (*Vrže čez travnik na rjuhi naslikano avtocesto.*)

Simon: Avtocesto? Sredi travnika?

Ž. Regica: In mojega močvirja?

Ž. Jana: In mojega?

Geodet Miha: Ljudje jo potrebujemo. In prav tukaj je najboljše mesto. Tako kažejo vsi moji izračuni.

Š. Simon: Toda slišal si, tukaj sta doma žabici in še veliko drugih živali. Kako se bosta obiskovali, če bo med njima avtocesta. Huda nevarnost bo prežala nanju, če jo bosta hoteli prečkati. Tvegali bosta, da ju bo kdo povozil. Kaj ti ni nič mar?

Geodet Miha (*pogleda žabici*): Kaj morem. Povedal sem vam, ljudje jo potrebujemo.

Š. Simon: Toda kaj ni že dovolj cest? Še tukaj, kjer je zrak čist, ga bodo onesnaževali avtomobilski izpušni plini. To ni škodljivo samo za žabice in druge travniške prebivalce, ampak tudi za ljudi, ne samo pri nas temveč po celem svetu. Še večji problem pa je, da boste s to cesto zaprli prosti prehod za živali, ki ne bodo mogle prehajati iz enega območja na drugega in bodo zaprte. Vse to lahko privede do tega, da se ne bodo mogle normalno razvijati in množiti. Morda se tebi zdi to sedaj malenkosten problem, vendar v prihodnje nam lahko grozi izumrtje mnogih vrst živali, kar bo prav gotovo vplivalo tudi na življenje vas, ljudi.

Geodet Miha: Potem pa povej, imaš kakšen boljši predlog?

Š. Simon (*pogleda žabici in reče geodetu*): Lahko bi zgradili podvoze in žabicam ne bi bilo treba skakati po cesti. In pa seveda tudi nadvoze za večje živali. Take rešitve sem videl marsikje po svetu. In živali so bile zelo zadovoljne. To sicer ne bi rešilo onesnaženosti zraka, žabice in druge živali pa bi živele v miru. Nekaj pa vendarle je.

Geodet Miha: Morda imaš prav. Izračunal in izmeril bom še to možnost. Posvetoval se bom z arhitektom in videli bomo, kaj se da storiti.

Š. Simon in žabici: Hvala.

Geodet Miha pospravi avtocesto in oddide.

Žabici Regica in Jana: Simon, najlepša hvala za pomoč.

Š. Simon: Ni za kaj. Sedaj lahko samo upamo na najboljše. Vesta, saj ljudje so pametni in morda mu jih uspe prepričati za nadvoz. Lepo se imejta in se vidimo še kdaj. (*Odleti.*)

Žabica Jana: Hvala ti, Simon, še enkrat. Lepo se imej tudi ti. Srečno pot.

Regica: Pridi Jana, greva k mojemu močvirju ležat na sonce in poslušat ta mir, ki ga kmalu morda ne bo več.

Gresta do njenega močvirja, se uležeta na travo in zamižita.

SMETI NA GOZDNI JASI

Igrajo: srna Vlasta, srna Vesna, štrk, Simon, vaščan Jože

Prizor: Osrednja scena - gozdna jasa, na kateri se pase srna, stranski sceni - gozd z gozdno potko in gozd.

Srna Vlasta: Mmm, kako sočna trava je na tej prečudoviti jasi ... kako sem srečna, da sem tu doma in mi ni treba hoditi čez cesto, tja v vas.

Pride srna Vesna (zasopihana): O Vlasta, povsod sem te iskala.

S. Vlasta: Dobro jutro. Kaj pa se je zgodilo, da si tako zasopihana?

S. Vesna: Nič posebnega, le komaj sem ušla čez cesto, da me ni povozil avto, ko sem se vračala iz vasi. Ampak tega sem že vajena. Brez skrbi. *(Se razgleda naokoli.)* Kako imaš pa ti tu prijetno jaso. Lahko poskusim to travo?

S. Vlasta: Le daj, le daj. Najej se je, kolikor se je hočeš. Pa vsak dan lahko prideš, da ti ne bo treba hoditi tja čez cesto, v vas. Jaz ne hodim rada, ker se bojim avtomobilov. Trave je tu dovolj prav za obe.

S. Vesna: Kako si dobra, Vlasta. To bi bilo imenitno. *(Poskusi travo.)* In ta trava tu ... mmm ... zelo je slastna.

S. Vlasta: Povej, zakaj si me iskala?

S. Vesna: Saj res, skoraj bi pozabila. Srna Špela ima mladička. Pridi, ga greva pogledat.

S. Vlasta: O, kaj res? To me pa res veseli. Hvala, ker si prišla po mene. Seveda grem s teboj. Jedla bom že kasneje.

Odpravita se.

Pride vaščan Jože iz gozda in na samokolnici pripelje kup smeti (smeti so narisane na rjuhi). Rjuho vzame iz samokolnice in jo razgrne čez gozd in gozdno potko. Ko zaključi, gre še po en kup smeti (še eno rjuho, na kateri so narisane smeti). Medtem ko gre iskat druge smeti, prideta srni po gozdu.

S. Vlasta: Kaj pa tako smrdi, prej še ni, kajne?

S. Vesna: Ne, vsaj jaz se ne spomnim.

Prideta do kupa smeti.

S. Vlasta: Od kod se je pa to vzelo? Je padlo z neba?

S. Vesna: Od kdaj pa smeti padajo z neba? Vlasta, ne bodi smešna. Nekdo jih je moral pripeljati. Toda kdo?

S. Vlasta: Za nekoga je to vse lepo in prav, nama pa je zaprl pot do jase, poglej. Kako naj prideva zdaj čez ta kup smeti? (*Hodita pred kupom – slika.*)

Prileti Štrk Simon: Dobro jutro, srni. Sta kaj izgubili?

S. Vlasta: Dobro jutro, Simon. Nič nisva izgubili. Nekdo nama je na pot navozil kup smeti in sedaj ne moreva na jaso. Malo prej sva se še pasli na njej, potem pa sva za kratek čas odšli. In zdaj, ko sva se vrnili, sva našli tole.

Š. Simon: Le kdo bi vama lahko tako ponagajal? Imate škrate v gozdu?

S. Vesna: Oh, Simon, si prismuknjen, škratov sploh ni. Živijo samo v pravljičah.

Š. Simon: Toda eden ravnokar prihaja skozi gozd, umaknimo se. (*Se umaknejo k smrekam.*) *Vaščan Jože pripelje s samokolnico še drug kup smeti in jih postavi poleg prvega kupa.*

S. Vlasta (tiho): Kdo pa je to?

S. Vesna: To je vaščan Joža, ki ima zelo lep, urejen vrt ob poti. Na njegov vrt se hodim včasih past. Nikoli ne bi rekla, da je tako nerazumen in da dela tako škodo.

Š. Simon: Počakajta. Do njega stopim.

Š. Simon (pride do vaščana Jožeta in ga ogovori): Dober dan, kaj pa delaš?

Vaščan Joža (se zdrzne): Dober dan. Smeti sem pripeljal.

Š. Simon: Pa kar v gozd. Je vaš?

Vaščan Joža: Kam pa naj jih peljem? Saj tukaj nikogar ne motijo, pa še zastonj je. Videl me pa tudi ni nihče.

Š. Simon: Pa ti veš, kaj je zadaj za temi smetmi?

Vaščan Joža: Kaj mi pa mar, naj bo, kar hoče. Če bodo koga motile, jih bo že pospravil.

Prideta srni.

S. Vlasta: Ti bom pa jaz povedala, kaj je za temi smrdljivimi smetmi. Gozdna jasa z najboljšo travo. Nama so močno na poti te smeti, toda kako naj jih pospraviva? Če bodo ostale tukaj, bova prisiljeni priti v vas in si poiskati hrano na vaših vrtovih.

Vaščan Joža: A tako, sedaj pa vidim, kdo uničuje moj vrt.

Š. Simon: Pomislite torej, če boste pospravili te smeti tukaj, boste vsi na boljšem. Srni bosta imeli tukaj dovolj hrane in jima ne bo potrebno hoditi k vam. Vrtovi ne bodo uničeni in tudi srni bosta varnejši. Ne bo jima treba trepetati, ko bosta tekli čez cesto, da

ju kdo ne povozi. In tudi druge živali gozda ti bodo zelo hvaležne.

S. Vesna: In otroci ti bodo zelo hvaležni. Skoraj vsak dan pridejo z vrtcem tod mimo na sprehod in občudujejo ta lepi gozd.

S. Vlasta: In tudi drevje in rastlinje vam bo hvaležno. Kajti ob takih smeteh se kaj hitro razvije kakšna bolezen na drevesih in se lahko začno sušiti.

Š. Simon: Sploh ne razumem, kako lahko tako nespametno ravnate z naravo. Pa ne samo vi. Tako ljudje ravnajo po celem svetu. Skupaj ustvarjate goro odpadkov in s tem onesnažujete in dušite to našo prelepo Zemljo. Nekega dne se boste v njih zadušili tudi sami.

Vaščan Joža: Dobro, dobro, saj bom pospravil. Imate prav. Sploh nisem pomislil na vse to.

Š. Simon: Zagotovo se bo kje našel primeren prostor za te odpadke. Ob svojem potepanju po svetu sem videl, kako so mnogi uredili posebna mesta za odpadke in jih ljudje tja lahko pripeljejo brezplačno. Ponekod pa jih celo vsak teden odpeljejo posebni tovornjaki izpred hiš. Celó razvrščajo jih, da jih potem lahko reciklirajo. Prav gotovo imate tudi v vašem kraju kakšna takšna odlagališča, kamor jih lahko peljete.

Vaščan Joža: O, imamo, imamo. A za vse to je treba toliko časa, truda in denarja. Toda v nasprotju s tem, kar si mi povedal ... mislim, da mi bo zdaj precej lažje ustrezno skrbeti za smeti.

Š. Simon: Prav gotovo, posebej tukaj na podeželju bi si to lahko bolje uredili, kot imate. Recimo v Afriki, od koder sem pravkar priletel, imajo to krasno urejeno.

Vaščan Joža: Oh, Afrika, to je čisto drug svet, ne more se primerjati z nami.

Š. Simon: Že res, toda pozor, z naravo so pa dosti boljši gospodarji. Njihovo življenje je preprosto in živijo od pridelkov in izdelkov, ki jih ustvarijo sami. Težko je ob tem pridelati še goro odpadkov. Izdelke namesto v plastično embalažo, kot jo imamo pri nas, zavijejo v naravne materiale kot so papir, palmini listi in podobno.

S. Vesna: Tudi v trgovini?

Š. Simon: Tam so trgovine drugačne kot pri nas. Morda ne toliko tiste v velikih mestih, prav gotovo pa tiste manjše, ki stojijo na podeželju. To so preproste in majhne kolibe, kjer prodajajo pridelke. Pa tudi veliko jih ni. Kot ni več velik ta kup, ki še čaka na vas, Joža. Ne pozabite nanj.

S. Vlasta: Simon, hvala ti. To si nama imenitno pomagal.

S. Vesna: In nam vsem.

Š. Simon: Z veseljem. Ljudi je treba samo poučiti, kako je potrebno ravnati s stvarmi in kako lahko varujejo naravo. Potem se radi potrudijo.

Grem zdaj naprej, vedve pa le glejta, da tale vaš vaščan Joža res vse pospravi za seboj.

S. Vesna: Mislim, da je zelo dobro razumel tvoje sporočilo in da bo naredil, kar je obljubil. Nasvidenje, Simon.

S. Vlasta: Nasvidenje.

S. Simon: Nasvidenje.

Vaščan Joža pride še po drug kup smeti, jih naloži na samokolnico in odpelje. Srni pa se gresta past na svojo jaso.

RAZSVETLJAVA IN GOLOBI

Igrajo: golob Janko, golob Srečko, štrk Simon, fantek Jakec

*Prizor: glavna scena - bloki, trg na kateri je cerkev;
ko se naredi noč, se z reflektorjem
osvetli cerkev in sceno.*

Na trgu je fantiček Jakec, ki hrani goloba. Meče jima drobtinice. Ko vse pozobata, poletita do vodnjaka. K Jakcu pride še en deček in ga povabi žogat.

Golob Janko: Zaradi vsega tega lepega, kar se nama dogaja čez dan, ne bi nikoli zapustil tega konca mesta. Poglej Jakca, kako se veselo žoga. Pogrešal bi ga in njegove drobtinice, ki nama jih vsak dan trosi.

Golob Srečko: Ja, in prinaša jih tudi za druge golobe, ki so se odselili od tod. Ubogi fantič jih čaka, a ne ve, da jih ne bo več nazaj. Za vedno so se odselili.

G. Janko: Ja, tako jih več ostane za naju.

G. Srečko: Jankoooo, ne bodi tak. Jaz pa prav pogrešam najino družčino.

G. Janko: Saj jo jaz tudi. Misliš, da bova morala tudi midva nekega dne za njimi?

G. Srečko: Kaj vem, rajši se ne ubadam s temi mislimi. Pridi, greva se lovit.

Goloba se lovita. Fantiča gresta domov in zunaj se stemni. Čez sceno damo rjuho, na kateri je noč ... po stolpnih gorijo luči in tudi po ulici.

Goloba sedita na tleh in opazujeta stolpnice.

G. Srečko: Ljudje prihajajo domov in spet pozabljajo za seboj ugašati luči.

G. Janko: Že tale javna razsvetljava me kar bode v oči, ko pa pogledam proti stolpnici, me kar slepi.

G. Srečko: Če tisti pod streho, kjer imava gnezdo, ne bodo začeli ugašati luči, bova tudi midva morala poiskati drugo prenočišče.

Prileti Štrk Simon: Dober večer, goloba. Še ne spita?

Goloba: Dober večer!

G. Srečko: Kako naj bi spala, ko pa je tako svetlo. Ampak midva sva že stara mačka in sva se nekako privadila na to. Sva pač postala ponočnjaka.

Š. Simon: Kaj, drugi pa že spijo?

G. Janko: Drugih ni, izselili so se iz mesta na kraje, kjer je ponoči bolj temno. Nekaj se jih čez dan še vrne, toda tudi teh počasi ne bo več nazaj. Kar poglej okoli sebe, povsod ena sama luč.

Š. Simon: Res je svetlo. Mesto je opaziti že od daleč. Ne da se ga zgrešiti. Mislil sem, da je to njegova prednost, da je opazno. Toda zdaj, ko vidim, kaj se znotraj njega dogaja zaradi teh luči, sem postal malo zaskrbljen. V Afriki, od koder prihajam, nisem nikoli naletel na takšne skrbi. Na podeželju sploh nimajo elektrike ali pa le na redkih predelih in zato je luči zelo malo. Cele dneve delajo na poljih in ob večerih se kar hitro odpravijo spat. In skupaj z njimi grejo v miru spat tudi ptice in druge živali, ki prebivajo tam naokoli. No, izjema so seveda večja mesta, toda tudi tam znajo bolj varčno ravnati z elektriko kot tukaj.

G. Srečko: Tudi midva sva zaskrbljena. Poglej, tam pod streho imava gnezdo. Ljudje, ki živijo tam, imajo pozno v noč prižgane luči, ne da bi jih potrebovali. Zadržujejo se v enem prostoru, medtem ko v drugih ne ugasnejo luči za seboj. In to ne delajo samo oni. To jih počne veliko.

G. Janko: Ja, in sploh ne pomislijo, da so s tem pregnali iz svojega mesta golobe. In da bova morala nekega dne oditi tudi midva.

Š. Simon: Pa jih nič ne pogrešajo?

G. Srečko: Mali Jakec jih pogreša, tisti, ki nama nosi drobtinice kruha. Toda on tega še ne razume. Drugi pa so verjetno veseli, da jih ni, da se jim ne valjajo pod nogami, kot ljudje radi rečejo.

Š. Simon: To je pa res škoda. Toliko luči imajo prižganih, pa ne spregledajo, da vas ni več.

G. Srečko: Pojdimo spat. Upam, da si boš našel kakšno primerno mesto. Lahko noč. *(Gresta z drugim golobom pod bloke.)*

Š. Simon: Kam pa naj grem jaz? Najrajši bi prespal na cerkvenem zvoniku, pa je tako razsvetljen, da tudi oči ne bom mogel zatisniti. Res ne razumem, čemu. Saj zvonovi naznanjajo, da tu stoji cerkev, res ne bi bila potrebna vsa ta razsvetljava.

(Se razgleda naokoli in gre pod drevo spat).

ZJUTRAJ:

Fantič Jakec trosi drobtinice in goloba priletita na zajtrk. Pridruži se jima še Simon.

G. Janko: Dobro jutro, kako si spal?

Š. Simon: Slabo. Vesel sem, da je bila to le ena noč. In vidva?

G. Srečko: Podobno kot ti, toda midva sva že navajena.

Š. Simon *ogovori fantiča Jakca:* Jakec, v katerem nadstropju pa živiš ti?

Jakec *(pokaže čisto navzgor):* V največjem.

Š. Simon: Misliš v najvišjem, čisto pod streho?

Jakec: Ja.

Š. Simon: Kdo pa še živi s tabo?

Jakec: Mami in oči, pa še trije bratci.

G. Srečko: Zato pa gori toliko luči.

G. Janko: To ni opravičilo.

Š. Simon: Seveda ni opravičilo. (*Obrne se k Jakcu*): Povej mi, Jakec, ko greš spat, ugasneš luč, da lažje zapreš očke?

Jakec: Seveda, lučka me moti in mamica mi jo vedno ugasne.

Š. Simon: Vidiš, ta dva tvoja prijateljčka goloba pa spita prav tam pod vašo streho. Ampak tvoja mamica in oči in bratci jima zvečer ne ugasnejo vseh lučk, da bi lahko v miru spala.

Jakec: Zakaj ne?

Š. Simon: Ne znajo varčevati z elektriko in lučko puščajo prižgano, tudi če je ne potrebujejo. In tako lučka ob oknu, ob katerem spita goloba, predolgo sveti in zato ne moreta spati. Boš rekel mamici in očiju in bratcem, da jo ugašajo, da bosta lažje spala?

Jakec: Bom. Povedal jim bom, da golobčka ne moreta spati. Če pa je ne bodo oni ugasnili, jo bom pa jaz.

G. Janko: Hvala, Jakec, in povej jim tudi, da naj varčujejo z lučko. Da je tako prav. Kajti elektrarne s pridobivanjem elektrike tudi močno onesnažujejo okolje.

Jakec: Bom povedal, brez skrbi. Zmanjkalo mi je kruha, ga grem še iskat.

G. Janko: Prav.

Š. Simon: Morda bosta pa odslej le lepše spala, prijateljčka. Tale Jakec se mi zdi zelo priden fant. In vesta, kar se Jakec nauči, to Jakec zna.

G. Srečko: Simon, hvala ti za pomoč. Res sva vesela, da smo se srečali.

Š. Simon: Sedaj je pa že čas, da gre naprej. Vidva sta že zajtrkovala, mene pa čakajo ribe iz reke, ki teče za mestom. Mi že pošteno po želodcu kruli. Lepo se imejta in srečno.

Goloba: Srečno, Simon, in dober tek.

ČEBELINE TEŽAVE

Igrajo: čebela Adela, čebela Marta, čebela Rozi, štrk Simon, kmet Vinko

Prizor: Stranska scena – cvetoč travnik, osrednja scena – njiva z oljno repico, druga stranska scena – panj, travnik.

Tri čebele letajo po travniku in nabirajo med.

Čebela Adela (*zakliče ostalima dvema*): Polne čašice imam, v panj jih nesem. (*Odleti proti panju.*)

Čebela Marta: Tudi jaz bom imela kmalu polne, danes je imeniten dan za pašo, kajne Rozi.

Čebela Rozi: Danes je res krasen dan, po paši si bom privoščila še malo poležavanja na marjetici.

Čebela Adela (*prileti nazaj in se uleže na marjetico*): Pridita, pridružita se mi.

Čebeli Marta in Rozi: Samo čašice odneseva in prideva.

Na pšenično njivo, ki je med panjem in travnikom, pride kmet Vinko in škropi. K čebeli Adeli pa prileti štrk Simon.

Š. Simon: Pozdravljena Adela, krasno vreme za poležavanje na sončku, kajne!

Č. Adela: O, Simon, živjo! Ja, po dobri paši se prileže takšen počitek.

Š. Simon: Si kar sama?

Č. Adela: Ne, Marta in Rozi sta ravno nesli polne čašice v panj. Zdaj zdaj se morata vrniti. *Priletita preko njive z oljno repico in nekaj pokašljujeta.*

Č. Adela: Kaj pa vama je?

Č. Rozi: Nekaj me praska po grlu ... apčih!

Č. Marta: Apčih!!!

Š. Simon: Sta prehlajeni?

Č. Adela: Prej sta bili še čisto v redu!

Marta: Ja, prej je bilo še vse v redu z nama.

Č. Rozi: Auuu ... moj trebušček ... joj, kako me boli!

Č. Marta: Tudi mene nekaj ščiplje. Auuuu. (*Se zvije in uleže na tla, čebela Adela zaskrbnjeno poklekne k njej in ji masira trebušček.*)

Štrk Simon se razgleda naokoli in zagleda kmeta Vinka, ki škropi njivo, zasajeno z oljno repico.

Š. Simon: Počakajte, mislim, da vem, zakaj vaju boli trebušček.

Gre do kmeta.

Š. Simon: Kaj pa delaš?

Kmet Vinko: Škropim, da ne bo škodljivcev. Rajši se umakni, da se ne zastrupiš.

Š. Simon: Zastrupim? Kako škodljivo pa je to škropivo? Je nevarno tudi za čebele?

Kmet Vinko: Tudi.

Š. Simon: Zato moje prijateljice boli trebušček in kihajo. Ne piše se jim dobro, kajne.

Kmet Vinko: Žal mi je.

Š. Simon: Na to bi moral prej misliti. Sedaj je prepozno. Kdo ve, koliko čebelic bo pomorilo to tvoje škropivo. Se sploh zavedaš, kakšno škodo delaš?

Kmet Vinko: Škodo?

Š. Simon: Kar pomisli. Če pomoriš čebele, kdo bo nabiral cvetni prah in v panjih izdeloval med?

Kmet Vinko: Še vedno ga je bilo dovolj in nekaj čebel se ne bo poznalo.

Š. Simon: Kaj pa škoda, ki jo boš povzročil čebelarju, ki se preživlja s prodajo medu? Kaj misliš, bo navdušen nad upadom medu? In pomisli na ljudi, ki ne bodo imeli več kvalitetnega medu?

Kmet Vinko: Ti pomisli, kakšno škodo bom imel jaz, če mi bodo škodljivci pokončali oljno repico.

Š. Simon: Se zavedaš, da s tem, ko boš uničil čebele, le-te ne bodo oprášile tvoje oljne repice in prav tako ne boš imel pridelka. Pa ne le oljne repice, ampak tudi sadja in drugih rastlin. Zagotovo imaš na razpolago še kakšno manj škodljivo škropivo oziroma druge ukrepe, ki bodo pokončali škodljivca.

Kmet Vinko: Imam, vendar so manj močna in potem bi moral škropljenje večkrat ponoviti. Zato pa nimam časa.

Š. Simon: Če želiš dober in zdrav pridelek, za katerega boš nekaj zaslužil, si boš pa vzel tudi čas za to. In tudi drug čas si lahko izbereš za škropljenje in ne ravno preko dneva, ko se po bližnjem travniku pasejo čebele. Na primer ob večerih ali zgodaj zjutraj.

Kmet Vinko: Štorkelj, res mi je žal za tvoje prijateljice čebele. Bom zelo razmislil o tvojih predlogih. Hvala, bom kar končal.

Š. Simon: Hvala.

Simon se vrne nazaj k čebelicam.

Š. Simon (*vpraša Adelo.*): Kako je z njima?

Č. Adela: Stanje se jima je malo izboljšalo. Sem jima prinesla nekaj matičnega mlečka in ker sem bila dovolj hitra, mislim, da se bosta pozdravili. Vendar bosta morali dolgo časa počivati, da se bosta pozdravili. To se nam je že zgodilo. Takrat smo izgubili cele družine in naš čebelnjak je bil povsem okrnjen. Čebelar je mislil, da si ne bomo opomogli. A nam je, hvala Bogu, uspelo.

Š. Simon: Upam, da se vam to ne bo več dogajalo. Kmet Vinko je obljubil, da bo razmislil, kako bi se drugače lotil uničevanja škodljivcev.

Č. Adela: In res upam, da bo našel pametno rešitev. Niti malo mi ni všeč, da se tak lep sončen dan sprevrže v takšno žalost.

Š. Simon: Oh, pa ne bodi preveč žalostna, saj se bosta pozdravili in spet boste lahko skupaj poletavale in nabirale cvetni prah.

Č. Adela: Simon, hvala, ker si se tako potrudil za nas. Lepo izkoristi današnji sončen dan.

Š. Simon: Bom, hvala! Počasi bo čas, da se vrnem v svoje gnezdo, kjer me čaka ljuba Zara. Mislim, da bo današnji dan ravno pravi, da se odpravim na pot do tja. Nasvidenje!

Č. Adela: Nasvidenje!

DOGODKI OB REKI

Igrajo: racman Pepe, račka Zala, štrk Simon, inženirja Peter in Bojan ter direktor Gorazd

Prizor: travnik, reka, tolmun.

Racman Pepe in račka Zala se veselo vozita s tokom reke proti tolmun. Ko prideta do njega, poletita nazaj proti toku, spet pristaneta v reki in se peljeta.

Račka Zala: To bi lahko počela vedno, vsak dan, cel dan. Rib imava na pretek, voda je osvežujoča in tak prijeten mir je tukaj. Misliš, da bi si lahko spodaj pri tolmunu ustvarila družinico?

Racman Pepe: Draga Zala, to bi bilo zelo lepo. Nihče ne bo motil najinega miru in male račke bodo na varnem. Kako se že veselim.

R. Zala: Potem pa pojdiva pogledat najin novi dom.

Rački odplavata z reko do tolmunu in počivata. K reki pridejo dva inženirja in direktor.

Inženir Peter: Torej, tukaj bo stala tovarna.

Inženir Bojan (*razgrne rjuho z narisano tovarno – vidno narisane izliv odpadnih voda v reko*): Točno tukaj.

Direktor Gorazd: Ljudje se sicer ne strinjajo najbolj s to tovarno, toda kar je potrebno, je potrebno. Še veseli bodo, da bodo imeli delo.

I. Peter: Onesnaževanja bo res veliko, predvsem za reko, ker bomo napeljali odtok vroče in umazane vode vanjo, toda kot praviš, kar je potrebno, je potrebno. Mi smo tu, da gradimo, drugi naj pa poskrbijo, da bo vse drugo urejeno. Sicer pa ta reka nima kakšnega večjega pomena, se bo že očistila.

Prileti štrk Simon. Opazuje inženirje in opazi tudi racmana in račko v tolmunu.

Štrk Simon (*poleti bliže inženirjev in jih ogovori*): Kaj pa delate?

I. Peter: Tovarno bomo gradili!

Š. Simon: Tovarno?

D. Gorazd: Ljudje je vse več in potrebujejo nove izdelke. Naravnih materialov ni več, plastika pa se potrebuje povsod. Vse je pakirano v plastične posodice in druge oblike embalaže. Ljudje ne znajo več živeti brez vsega tega, zato je poraba iz dneva v dan večja.

Š. Simon: In zato je potrebno zgraditi novo tovarno? Kaj ni druge možnosti?

I. Bojan (*se nasmeji*): Druge možnosti? Le zakaj bi jo iskali?

D. Gorazd: To je edina možnost. In še zaslužili bomo dobro, ljudje pa bodo imeli delo.

Š. Simon: Počakajte! (*Poleti do račke in racmana in ju s krilom povabi, da gresta za njim.*)

Vsi trije pridejo do inženirjev. Rački se začudeno ozirata naokoli.

Š. Simon: Zaradi živali, ki živijo v in na tej reki, bi morali iskati drugo možnost in zgraditi tovarno kje drugje.

I. Peter (*pogleda raci*): Race sploh niso problem, ribe pa se bodo tudi preselile drugam.

R. Pepe: Race, da nismo problem?! Povem vam, z Zalo sva si želela spodaj v jezu ustvariti družinico. Tu so odlični pogoji za preživetje. Rib je na pretek, mirno okolje in varno zatočišče. Tudi živali moramo poskrbeti za potomce.

Inženirja in direktor se pogledajo.

D. Gorazd: Bosta že našla drug prostor, kar je potrebno, je potrebno. In tukaj se bo gradilo, ker sem jaz tako odločil. Dovolj imata še časa, da se preselita.

Š. Simon: Kaj pa ljudje, se strinjajo z gradnjo?

D. Gorazd: Vsi še ne, toda kmalu se bodo.

Š. Simon: Zakaj pa se ne strinjajo še vsi?

I. Bojan: Bojijo se, da bo preveč onesnaževanja in bodo lahko celo zboleli.

Š. Simon: Pa je to res?

I. Peter: Seveda je res, vse te posledice so možne, ampak to je malo v primerjavi z vsem dobrim, kar bo tovarna prinesla.

R. Pepe: Zakaj jih potem ne poslušate? Če bi jih poslušali, bi živeli v čistem okolju in midva z Zalo bi si lahko v miru ustvarila družino.

I. Peter: Pridelke pa naj v papir shranjujemo? (*Se ujezi.*)

Š. Simon: No vidite, da imate še kakšno drugo možnost v rokavu (*se nasmehne*). Morda pa tudi tale ni slaba, če bi ljudi naučili uporabljati ekološko bolj prijazno embalažo, bi bilo porabe manj in ne bi bilo potrebno graditi nove tovarne.

I. Bojan: Tega naše otroke učijo v šoli, tako mi je povedala hčerka. Problem smo odrasli, ki smo slab zgled otrokom.

R. Zala: Potem pa lahko vi zavihate rokave in poveste odraslim, zakaj ste se odločili, da tukaj ne boste gradili tovarne. Ker v njej živijo živali, ki potrebujejo, tako kot človek, čisto okolje, da ne zboli. In da jih poučite, da naj raje varčujejo in uporabljajo manj embalaže, ker drugače bodo škodovali sebi in svojemu zdravju.

R. Pepe: Naj dodam, da jih lahko spomnite tudi na bolj premišljene nakupe. Da ne bi kupovali kar vsepovprek vsega, ampak le tisto, kar resnično potrebujejo.

Š. Simon: To si odlično dodal, racman Pepe, kajti prav nepremišljeni nakupi povzročajo nastajanje gore in gore odpadkov. Zato bi morda to bil dober posel za vas. Ozaveščanje ljudi.

Inženirji se spogledajo.

D. Gorazd: Pridita, mislim, da smo tukaj z gradnjo zaključili.

I. Peter: Saj sploh še nismo začeli graditi.

D. Gorazd: Saj tudi ne bomo. Gremo.

Tretji vzame rjuho s tovarno in odidejo.

Š. Simon: Saj res, pozabil sem jim predlagati čistilno napravo, ki tudi lahko prepreči, da je voda onesnažena.

R. Pepe: Simon, brez skrbi, tudi brez tega smo jih prepričali. Teh ne bo več nazaj.

Š. Simon: Draga prijatelja, jez je vajin. Lepo se imejta z vajino novo družinico.

R. Zala: Simon, hvala, najlepša hvala za pomoč. Brez tebe bi tu že letos stala kemična tovarna. Tako pa bova midva lahko brezskrbno preživljala najine mladičke.

Š. Simon: Se vidimo na jesen, ko se bom odpravil spet na jug. Pridem pogledat vajino družinico. Nasvidenje.

Racman in račka: Nasvidenje.

V PRIČAKOVANJU VRNITVE

Igrajo: štorklji Zara in Dora, lastovica Lana

Prizor: Štorklji Zara in Dora v gnezdih – ista slika ko prvi dan

Š. Dora: O čem razmišljaš, Zara?

Š. Zara: Da bi bil že čas za Simonovo vrnitev domov.

Š. Dora: Tudi jaz sem mislila, da bo prej prišel. Ampak prav gotovo se mora imeti imenitno, da ga tako dolgo ni. Ali pa je našel že kakšno drugo ...?

V tistem trenutku k njima prileti lastovica Lana.

Lastovica Lana: Pozdravljeni!

Štorklji: Pozdravljena!

L. Lana: Simona še ni? Ne bosta verjeli, da se je glas o njem razširil prav do nas, lastovic.

Š. Zara: In kaj se govori o njem? Midve nisva slišali ničesar!

L. Lana: Simon je pravi junak, pomaga živalim in svetuje ljudem, kako naj lepše ravnajo z naravo.

Š. Zara: Moj Simon? Oooooo ... *(Zaljubljeno.)*

L. Lana: Hm.

Š. Zara *(se obrne k š. Dori):* Vidiš! *(Jo grdo pogleda zaradi prejšnjega komentarja.)* Zato sem ponosna nanj, vedela sem, da ima dobre namene.

L. Lana: Lahko si ponosna nanj. Pomagal je kopici živali in svetoval ljudem, kako bodo bolje živeli. Prenaša svoje bogate izkušnje, ki si jih je nabral po Afriki. Predvsem o suši, poplavah in drugih naravnih nesrečah, ki jim grozijo, če ne bodo lepše ravnali z naravo. V Afriki se namreč zelo težko spopadajo z njimi zaradi revščine. Posledice podnebnih sprememb pa so vedno hujše. K temu pripomorejo ljudje s celega planeta, tudi Slovenci, saj onesnažujejo naravo vsepovprek. In Simon, katerega glas se širi daleč naokoli, je odprl oči mnogim, ki so želeli delati še večjo škodo. Gotovo so o njem slišali tudi otroci. *(Se obrne k njim.)* Ste? Pa jima še vi povejte, da nam bosta verjeli. Najprej je pomagal ...
Pogovor lastovice Lane z otroki.

Š. Zara: Joj, komaj čakam, da pride, da nama bo lahko sam pripovedoval o svojih dogodivščinah.

L. Lana: Simon je zelo moder in dobro misli v srcu. Verjame tudi, da so ljudje takšni in da so se pripravljeni potruditi, da bi boljše živeli. Toda en Simon ni dovolj. Potreboval bo pomoč, če želimo spremeniti svet na boljše.

Š. Dora: Ko se bo vrnil in si odpočil, se bomo dogovorili, kako mu lahko pomagamo.

Š. Zara: Odlična ideja.

L. Lana: Mislim, da bo potrebno vključiti tudi otroke, ki bodo s svojimi dejanji pomagali spreminjati svet odraslih. Otroci, ste pripravljeni sodelovati pri tem?

Otroci odgovorijo ...

Š. Zara: Krasno. Tudi jaz vam bom pri tem pomagala. Ampak sedaj Dora pojdiva hitro po sveže ribe, da se bo moj Simon najedel, ko se vrne. Gotovo bo že zelo lačen. Nasvidenje Lana in otroci. Se vidimo pri delu.

L. Lana Nasvidenje. In lepo pozdravita Simona. Komaj čakam, da ga končno srečam.